

Briselē, 2025. gada 23. jūlijā
(OR. en)

11888/25

UD 172
ECOFIN 1048
CRIMORG 143
DROIPEN 92
EF 251
ENFOCUSTOM 122

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2025. gada 8. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2025) 360 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par to, kā tiek piemērota Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 23. oktobra Regula (ES) Nr. 2018/1672 par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli un par Regulas (EK) Nr. 1889/2005 atcelšanu, atbilstīgi minētās regulas 19. pantam

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 360 final.

Pielikumā: COM(2025) 360 final

Briselē, 8.7.2025.
COM(2025) 360 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā tiek piemērota Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 23. oktobra Regula (ES) Nr. 2018/1672 par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli un par Regulas (EK) Nr. 1889/2005 atcelšanu, atbilstīgi minētās regulas 19. pantam

1. IEVADS

Noziedznieki visā Eiropā izmanto finanšu sistēmu tādā veidā, kas apdraud ES un tās iedzīvotāju drošību. Ir divi galvenie veidi, kā noziedznieki izmanto finanšu sistēmu. Pirmais no tiem ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu iepludināšana atpakaļ likumīgajā ekonomikā (nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija). Otrais ir naudas novirzīšana prom no likumīgās ekonomikas ar finanšu sistēmas palīdzību, lai finansētu noziedzīgas darbības. Saskaņā ar Eiropola jaunāko smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējumu (2025. gads) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmu kontekstā joprojām būtiska nozīme ir skaidrai naudai¹.

Regulā (ES) 2018/1672 par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli² (Skaidras naudas kontroles regula) ir paredzēti noteikumi, kuru mērķis ir aizsargāt ES pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un teroristu finansēšanu, ko veic krāpnieciski ekonomikas dalībnieki, kuri varētu mēģināt šķērsot ES ārējās robežas, pārvadājot skaidru naudu, vai pārvietot skaidru naudu ar citiem līdzekļiem, lai apiētu oficiālās finanšu sistēmas kontroli.

Šajā ziņojumā ir izklāstītas Komisijas apkopotās atsauksmes par Skaidras naudas kontroles regulas īstenošanu. Tādējādi Komisija izpilda Skaidras naudas kontroles regulas 19. pantā noteikto pienākumu iesniegt Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par regulas piemērošanu.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

2.1. Eiropas Savienības tiesību akti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas novēršanas (NILL/TFN) jomā un starptautiskie aspekti

Skaidras naudas kontroles regulā ir noteikta kontrole attiecībā uz skaidru naudu, ko ievēd ES vai izved no tās. Tā ir daļa no ES nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas novēršanas (NILL/TFN) tiesiskā regulējuma un papildina Direktīvu (ES) 2015/849³ un Direktīvu (ES) 2018/1673⁴.

Turklāt regulas mērķis ir īstenot Finanšu darījumu darba grupas (*FATF*) 32. ieteikumu par skaidras naudas kurjeriem. Eiropas Komisija kā *FATF* locekle ir apņēmusies īstenot *FATF* ieteikumus par globālu politikas standartu NILL/TFN jomā izstrādi un veicināšanu gan valstu, gan starptautiskā līmenī.

¹ Skaidras naudas definīciju skatīt šā ziņojuma 3.1. iedaļā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1672 (2018. gada 23. oktobris) par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli un par Regulas (EK) Nr. 1889/2005 atcelšanu (OV L 284, 12.11.2018., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1672/OJ>).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/60/EK un Komisijas Direktīvu 2006/70/EK (OV L 141, 5.6.2015., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/2024-07-09>).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1673 (2018. gada 23. oktobris) par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu ar krimināltiesībām (OV L 284, 12.11.2018., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/OJ>).

ES tiesību akti par skaidras naudas kontroli ir spēkā kopš 2005. gada⁵. Tos pārskatīja vienu reizi 2018. gadā, lai ņemtu vērā starptautisko normu un ES NILL/TFN regulējuma attīstību, kā arī lai izvērtētu tās atbilstību Komisijas prioritātēm, kas bija noteiktas 2016. gada Rīcības plānā cīņai pret terorisma finansēšanu.

2.2. Tiesību akti par skaidras naudas kontroli

Skaidras naudas kontroles regulu pilnībā sāka piemērot 2021. gada 3. jūnijā, un to papildināja:

- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2021/776 (2021. gada 11. maijs), ar ko nosaka paraugus konkrētām veidlapām, kā arī tehniskos noteikumus efektīvai informācijas apmaiņai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1672 par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli⁶,
- Komisijas Īstenošanas lēmums C(2022) 1801 (2022. gada 24. marts), ar ko nosaka pasākumus kontroles vienotai piemērošanai, nosakot kopīgus skaidras naudas aprites riska kritērijus un standartus saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1672 par Savienības teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli (nav publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV) tā sensitīvā neklasificētā rakstura dēļ).

2.3. Ziņojuma darbības joma

Saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulas 19. pantu Komisijai līdz 2024. gada jūnijam un pēc tam reizi piecos gados, pamatojoties uz informāciju, ko tā regulāri saņem no dalībvalstīm, jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums par minētās regulas piemērošanu.

Šajā ziņojumā tiks aplūkoti visi 19. pantā minētie jautājumi, proti, vai:

- a) šīs regulas darbības jomā būtu jāiekļauj vēl citi aktīvi;
- b) informācijas atklāšanas procedūra attiecībā uz nepavadītu skaidru naudu ir efektīva;
- c) būtu jāpārskata robežvērtība attiecībā uz nepavadītu skaidru naudu;
- d) informācijas plūsmas saskaņā ar 9. un 10. pantu un jo īpaši muitas informācijas sistēmas (MIS) izmantošana ir efektīva vai arī pastāv šķēršļi saderīgas un salīdzināmas informācijas savlaicīgai un tiešai apmaiņai starp kompetentajām iestādēm un FIU⁷ un
- e) dalībvalstu piemērotās sankcijas ir iedarbīgas, samērīgas un atturošas un atbilst Eiropas Savienības Tiesas iedibinātajai judikatūrai un vai tām attiecībā uz šīs regulas pārkāpumiem ir līdzvērtīga atturoša iedarbība visā Savienībā.

Saskaņā ar 19. pantu ziņojumā iekļauj arī:

- a) no dalībvalstīm saņemtās informācijas apkopojumu attiecībā uz skaidru naudu, kas saistīta ar noziedzīgām darbībām, kuras nelabvēlīgi ietekmē Savienības finanšu intereses;

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1889/2005 (2005. gada 26. oktobris) par skaidras naudas kontroli, kuru ievieš Kopienas teritorijā vai izved no tās (OV L 309, 25.11.2005., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1889/OJ>).

⁶ OV L 167, 12.5.2021., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/776/OJ.

⁷ Finanšu ziņu vākšanas vienības.

b) informāciju par informācijas apmaiņu ar trešām valstīm.

Šis ziņojums aptver laikposmu no regulas piemērošanas sākuma 2021. gada 3. jūnijā līdz 2024. gada 2. jūnijam (ieskaitot).

Šis ziņojums neaptver Komisijas Īstenošanas lēmumu C(2022) 1801, ar ko nosaka kopīgus skaidras naudas aprites riska kritērijus un standartus, jo tas ir sensitīvs neklasificēts dokuments, kas nav publicēts *ES Oficiālajā Vēstnesī*, kā minēts iepriekš.

2.4. Ziņojuma sagatavošanai izmantotie līdzekļi

Šā ziņojuma pamatā ir:

- dalībvalstu atbildes ES aptaujā, kas aptver visus Skaidras naudas kontroles regulas īstenošanas aspektus,
- informācija, ko dalībvalstu muitas dienesti snieguši informācijas apmaiņā ar Komisiju, arī Skaidras naudas kontroles ekspertu grupas sanāksmēs,
- Komisijas dienestu sniegtā informācija,
- muitas informācijas sistēmas (MIS) skaidras naudas modulī pieejamie statistikas dati⁸,
- FIU sniegtā informācija⁹.

3. SKAIDRAS NAUDAS KONTROLES REGULAS PAMATELEMENTI

3.1. Skaidras naudas definīcija

“**Skaidra nauda**” ir definēta kā šādu četru kategoriju apvienojums¹⁰:

- valūta (banknotes un monētas),
- apgrozāmi uzrādītāja instrumenti (piemēram, ceļojuma čeki, čeki, vekseļi vai maksājuma uzdevumi),
- Skaidras naudas kontroles regulas I pielikuma 1. punktā uzskaitītās preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti (t. i., monētas, kas satur vismaz 90 % zelta, un zelts gabalos, piemēram, stieņi, tīrradņi vai aglomerāti, kas satur vismaz 99,5 % zelta),
- priekšapmaksas kartes, kas ir nenominālas kartes, kurās uzkrāta monetāra vērtība vai līdzekļi vai kuras nodrošina piekļuvi monetārai vērtībai vai līdzekļiem¹¹.

3.2. Pienākums deklarēt skaidru naudu (skaidras naudas deklarēšana)

⁸ MIS ietver arī datus par gadījumiem, kas saistīti ar Apvienoto Karalisti attiecībā uz Ziemeļīriju, jo Skaidras naudas kontroles regulu Apvienotajā Karalistē turpina piemērot saskaņā ar Vindzoras regulējuma Protokola par Īriju/Ziemeļīriju 5. pantu un 2. pielikumu.

⁹ Pienākums ziņot FIU par visiem aizdomīgajiem darījumiem ir noteikts Padomes Direktīvā 91/308/EEK. FIU tika izveidotas kā centrālās iestādes, kas veic šādu darījumu novērtēšanu, sadarbojas ar citu valstu attiecīgajām iestādēm un vajadzības gadījumā sazinās ar tiesu iestādēm.

¹⁰ Regulas (ES) 2018/1672 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

¹¹ Lai gan priekšapmaksas kartes ir iekļautas skaidras naudas definīcijā, kas noteikta Skaidras naudas kontroles regulā, uz tām pašlaik neattiecas noteikumi par skaidras naudas pārvietošanas kontroli, jo Skaidras naudas kontroles regulas I pielikuma attiecīgajā punktā ir minēts “P.M.” (*pro memoria*).

Deklarēšanas pienākums ir noteikts fiziskām personām, kuras ie brauc ES vai izbrauc no tās¹², vedot skaidru naudu 10 000 EUR vai lielākā vērtībā pie sevis, bagāžā vai transportlīdzeklī. Tās vērtība ir noteikta tā, lai nepamatoti neierobežotu brīvu apriti un neradītu iedzīvotājiem un iestādēm pārāk lielu administratīvo formalitāšu slogu.

Attiecīgajiem pārvadātājiem ir pienākums darīt skaidru naudu pieejamu kompetentajām iestādēm pārbaudes veikšanai. Tiem rakstveidā vai elektroniski jāsniedz šāda informācija:

- pilnīgi personas dati, piemēram, skaidras naudas pārvadātāja, īpašnieka un paredzētā saņēmēja vārds, uzvārds, valstspiederība un dzimšanas datums,
- skaidras naudas vērtība un veids, tās izcelsme, paredzētais izmantojums un transportēšanas veids.

“Pārvadātāja” definīcijā nav ietverti tie pārvadātāji, kuri veic preču vai cilvēku profesionālu pārvadāšanu¹³.

3.3. Pienākums deklarēt nepavadītu skaidru naudu (informācijas atklāšanas deklarācija)

Attiecībā uz **nepavadītas skaidras naudas** pārvietojumiem (t. i., skaidru naudu, ko ieved ES vai izved no tās pasta sūtījumos, kurjerpastā, nepavadītā bagāžā vai konteinerkravā) kompetentās iestādes var sistemātiski vai atsevišķos gadījumos, ievērojot valsts procedūras, prasīt nosūtītājam vai saņēmējam, vai to pārstāvim atklāt informāciju deklarācijā. Uz pienākumu atklāt informāciju par nepavadītu skaidru naudu attiecas 10 000 EUR robežvērtība, kas ir tāda pati kā tā, ko piemēro personām, kuras pārvadā skaidru naudu.

3.4. Summas, kas mazākas par robežvērtību

Skaidras naudas kontroles regula paredz arī reģistrēt informāciju par tādas skaidras naudas pārvietošanu, kuras summa ir mazāka par noteikto robežvērtību, ja ir norādes par noziedzīgu darbību saistībā ar šo pārvietošanu¹⁴. Šī informācija tiek kopīgota ar attiecīgo *FIU* un kompetentajām iestādēm citās dalībvalstīs.

3.5. Iespēja uz laiku aizturēt skaidru naudu turpmākas izmeklēšanas veikšanai

Kompetentās iestādes ir tiesīgas **uz laiku aizturēt skaidru naudu**¹⁵ noteiktos apstākļos un saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem:

- pirmkārt, ja nav izpildīts pienākums deklarēt vai atklāt informāciju par skaidru naudu un,
- otrkārt, ja ir norādes, kas liecina par noziedzīgu darbību, neatkarīgi no summas un no tā, vai skaidra nauda ir pavadīta vai nepavadīta.

¹² Regulas (ES) 2018/1672 3. pants.

¹³ Regulas (ES) 2018/1672 2. panta 1. punkta h) apakšpunkts.

¹⁴ Regulas (ES) 2018/1672 6. pants.

¹⁵ Regulas (ES) 2018/1672 7. pants.

Aizturēšanas laikposms ir ierobežots līdz absolūti nepieciešamajam minimālajam laikam, kas citām kompetentajām iestādēm vajadzīgs, lai noteiktu, vai ir pamats veikt turpmākas darbības, piemēram, izmeklēšanu vai skaidras naudas konfiskāciju, pamatojoties uz citiem tiesību instrumentiem. Šis periods ir noteikts Skaidras naudas kontroles regulā, un tas nedrīkst pārsniegt 30 dienas. Īpašos un pienācīgi izvērtētos gadījumos to var pagarināt līdz maksimāli 90 dienām.

3.6. Informācijas apmaiņa starp kompetentajām iestādēm un ar Komisiju

Lai nodrošinātu efektīvu sadarbību, Skaidras naudas kontroles regulā ir paredzēta šādas informācijas **apmaiņa starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm**: i) *ex officio* deklarācijas¹⁶, ii) par robežvērtību mazākas summas gadījumi, iii) deklarācijas un informācijas atklāšanas deklarācijas, ja ir norādes, ka skaidra nauda ir saistīta ar noziedzīgu darbību, un iv) anonimizēta riska informācija un riska analīzes rezultāti.

Turklāt, ja ir norādes par to, ka skaidra nauda ir saistīta ar noziedzīgu darbību, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt ES finanšu intereses, attiecīgā informācija ir jādara zināma arī Komisijai, Eiropas Prokuratūrai un Eiropolam, ja tie ir kompetenti rīkoties.

MIS ietvaros ir izstrādāts īpašs modulis Skaidras naudas kontroles regulas īstenošanai un informācijas apmaiņas nodrošināšanai. Šo moduli pārvalda Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF).

3.7. Informācija, kas jānosūta finanšu ziņu vākšanas vienībai (FIU)

Kompetentajām iestādēm, kas vāc informāciju saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulu, tā **savlaicīgi jānosūta** valsts FIU, lai varētu veikt turpmāku analīzi un lai informāciju varētu salīdzināt ar citiem datiem, kā paredzēts Direktīvā (ES) 2015/849¹⁷.

3.8. Sankcijas

Lai **sekmētu pienākumu izpildi** un novērstu apiešanu, Regulas (ES) 2018/1672 14. pantā dalībvalstīm ir noteikta prasība noteikt **sankcijas par** skaidras naudas deklarēšanas vai informācijas par skaidru naudu atklāšanas pienākuma neizpildi. Šajās sankcijās nebūtu jāņem vērā iespējamā noziedzīgā darbība, ar ko, iespējams, skaidra nauda ir saistīta un uz ko var attiekties turpmāka izmeklēšana un pasākumi, kuri ir ārpus šīs regulas darbības jomas¹⁸.

Minētajām sankcijām vajadzētu būt iedarbīgām, samērīgām un atturošām, un tām vajadzētu paredzēt tikai to, kas nepieciešams, lai veicinātu pienākumu izpildi. Dalībvalstu ieviestajām sankcijām visā ES būtu jāveido līdzvērtīga atturoša ietekme pret Skaidras naudas kontroles regulas pārkāpšanu.

¹⁶ T. i., ja 3. pantā noteiktais pienākums deklarēt pavadītu skaidru naudu vai 4. pantā noteiktais pienākums atklāt informāciju par nepavadītu skaidru naudu nav izpildīts, kompetentās iestādes rakstveidā vai elektroniski sagatavo *ex officio* deklarāciju, kurā cik iespējams iekļauj nepieciešamos datus.

¹⁷ Regulas (ES) 2018/1672 9. pants.

¹⁸ Regulas (ES) 2018/1672 35. apsvērums.

3.9. Saskaņota deklarācijas veidlapa

Nolūkā nodrošināt kontroles vienvērtīgu piemērošanu un deklarāciju efektīvu apstrādi, pārsūtīšanu un analīzi kompetentajās iestādēs Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2021/776 ir noteikti paraugi:

- skaidras naudas deklarācijai un attiecīgajai papildu lapai,
- skaidras naudas informācijas atklāšanas deklarācijai un attiecīgajai papildu lapai,
- veidlapai oficiālai lietošanai (jāaizpilda un jāpievieno *ex officio* deklarācijām saskaņā ar 5. panta 3. punktu), informācijas reģistrēšanai saskaņā ar 6. panta 1. un 2. punktu un deklarācijām, kas iegūtas saskaņā ar 3. un 4. pantu, ja ir norādes par noziedzīgu darbību,
- anonimizētas riska informācijas un riska analīzes rezultātu nosūtīšanai.

3.10. Informācijas kampaņas

Lai **palielinātu informētību** par Skaidras naudas kontroles regulā noteiktajiem pienākumiem, dalībvalstīm sadarbībā ar Komisiju ir jāizstrādā atbilstoši informatīvi materiāli par pienākumu deklarēt skaidru naudu vai atklāt informāciju par skaidru naudu¹⁹.

3.11. Galvenie jauninājumi, kas noteikti Regulā (ES) 2018/1672

Galvenie jauninājumi Skaidras naudas kontroles regulā ir šādi:

- **paplašināta skaidras naudas definīcija** ar mērķi gan attiecībā uz pavadītu skaidru naudu, gan attiecībā uz nepavadītu skaidru naudu (kravas un pasta sūtījumos) tajā ietvert arī preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti (zelts), un priekšapmaksas kartes;
- **informācijas apmaiņas** kompetento iestāžu starpā un starp kompetentajām iestādēm un *FIU paplašināšana*;
- noteikums par **IT sistēmu**, kas izmantojama šādai informācijas apmaiņai;
- kompetentajām iestādēm piešķirtas pilnvaras rīkoties attiecībā uz mazākām skaidras naudas summām, ja tām ir aizdomas par **saistību ar noziedzīgām darbībām**;
- kompetentajām iestādēm piešķirtas pilnvaras pieprasīt sūtītājam vai saņēmējam (vai to pārstāvim) sniegt **informācijas atklāšanas deklarāciju** par skaidru naudu, ko ieved Savienībā vai izved no tās pasta sūtījumos, kurjerpastā, nepavadītā bagāžā vai konteinerkravā (nepavadītas skaidras naudas pārvietošana).

4. NOVĒRTĒJUMS PAR TO, KĀ DALĪBVALSTIS ĪSTENO SKAIDRAS NAUDAS KONTROLES REGULU

4.1. Informācijas kampaņas

¹⁹ Regulas (ES) 2018/1672 8. pants.

Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm organizēja plašu informācijas kampaņu visā Eiropas Savienībā, lai atbalstītu Skaidras naudas kontroles regulas īstenošanu un informētu ES sabiedrību un personas, kas ieceļo ES, par viņu pienākumiem.

Komisija visām dalībvalstīm darīja pieejamus īpašus kampaņas materiālus, ieskaitot faktu lapas, infografikas, plakātus un īsfilmas ar subtitriem attiecīgajā valodā. Visi materiāli tika tulkoti 30 valodās²⁰, lai nodrošinātu plašu aptveri²¹.

4.2. Pavādīta skaidra nauda

Laikposmā, uz kuru attiecas šis ziņojums, tika iesniegtas 310 042 skaidras naudas deklarācijas. MIS+ skaidras naudas modulī tika paziņoti 23 097 pārkāpumu gadījumi (t. i., gadījumi, kad deklarācija netika iesniegta vai sniegtā informācija bija nepilnīga vai nepareiza, vai bija norādes, ka skaidra nauda ir saistīta ar noziedzīgu darbību).

Saskaņā ar A pielikuma 2. grafikā sniegtajiem statistikas rezultātiem visas dalībvalstis ir īstenojušas pavādītas skaidras naudas deklarēšanas procedūru. Laikposmā no 2022. līdz 2023. gadam Polijas, Vācijas un Francijas iesniegti ziņojumi par pavādītas skaidras naudas gadījumiem veidoja 57 % no ziņojumu kopskaita.

Saskaņā ar aptaujas rezultātiem dalībvalstis uzskata, ka skaidras naudas deklarēšanas procedūra ir efektīva, un novērtē to pozitīvi (65 % to novērtēja kā ļoti labu, 30 % – kā labu, un 5 % – kā apmierinošu).

Lielākā daļa respondentu piekrita turpmāk norādītajiem apgalvojumiem.

- Skaidras naudas kontroles regula piešķir muitas dienestiem pilnvaras apturēt un uz laiku aizturēt skaidru naudu, ja ir norādes, ka šī skaidrā nauda ir saistīta ar noziedzīgām darbībām.
- Deklarēšanas procedūra ir uzticama skaidras naudas pārrobežu pārvietošanas atklāšanai.
- Deklarēšanas procedūra ļauj muitas dienestiem vākt informāciju, lai konstatētu skaidras naudas nelikumīgu pārvietošanu. Plašā savāktā informācija ir īpaši noderīga turpmākajās izmeklēšanās.

Tomēr divas dalībvalstis piebilda, ka procedūru varētu uzlabot; viena no tām īpaši minēja tās informācijas slikto kvalitāti, ko pārvadātāji sniedz savās skaidras naudas deklarācijās.

4.3. Nepavadīta skaidra nauda

Laikposmā, uz kuru attiecas šis ziņojums, tika iesniegtas 6532 skaidras naudas informācijas atklāšanas deklarācijas un MIS+ skaidras naudas modulī tika paziņoti 102 ar šo procedūru saistīti pārkāpumi. Sešas dalībvalstis (Beļģija, Īrija, Malta, Slovēnija, Somija, Zviedrija) neregistrēja nevienu skaidras naudas informācijas atklāšanas deklarāciju par laikposmu no 2022. līdz 2023. gadam.

Lielākajai daļai dalībvalstu, kas atbildēja uz aptaujas jautājumiem, bija neitrāls līdz pozitīvs viedoklis par nepavadītas skaidras naudas informācijas atklāšanas procedūru (6 dalībvalstis to novērtēja kā labu, 11 – kā apmierinošu, un 3 – kā sliktu). Dalībvalstis uzskata, ka tā ļauj labāk

²⁰ AR, BG, CH, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, GA, HI, HR, HU, IT, JP, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, RU, SE, SK, SL, TR.

²¹ Skatīt, piemēram, faktu lapu [Uzziniet visu par jaunākajiem skaidras naudas kontroles noteikumiem!](#).

kontrolēt skaidras naudas pārvietošanu un ka tā darbojas efektīvi. Dažas dalībvalstis pauda viedokli, ka procedūra ir efektīva, jo tās pamatā ir riska analīze, nevis obligāta skaidras naudas informācijas atklāšanas deklarācijas iesniegšana.

Tomēr dalībvalstis izteica šādas trīs iebildes:

- nepavadītas skaidras naudas informācijas atklāšanas procedūra ir administratīvi sarežģīta,
- 30 dienu termiņš informācijas atklāšanas deklarācijas iesniegšanai pēc muitas dienestu pieprasījuma ir pārāk ilgs,
- riska analīze ir jāprecizē, lai tā būtu efektīva.

Viena dalībvalsts izteica novērojumu, ka tas, ka nepavadītas skaidras naudas informācijas atklāšana notiek tikai pēc pieprasījuma un nav obligāta visos gadījumos, apgrūtina muitas kontroli. Šī dalībvalsts arī piebilda, ka, pēc tās domām, starptautisko darbību rādītāji liecina par to, ka nepavadītas skaidras naudas pārvadāšanas risks pasta, paku un kurjerpasta sūtījumos ir mazāks, nekā sākotnēji pieņemts.

4.4. MIS skaidras naudas moduļa izmantošana kompetentajās iestādēs

Kompetentās iestādes nosūta attiecīgo MIS reģistrējamo informāciju šādā veidā:

- a) manuāli ievadot informāciju MIS lietotāja tīmekļa saskarnē vai
- b) eksportējot informāciju no valsts sistēmas(-ām) un importējot to MIS, izmantojot MIS *XML* datu formātu, vai
- c) no valsts sistēmas(-ām) pieslēdzoties tieši MIS sistēmai caur MIS nodrošināto starpsistēmu saskarni.

11 dalībvalstu muitas administrācijas ir tieši pievienojušas savas valsts sistēmas MIS, izmantojot MIS nodrošināto starpsistēmu saskarni (Beļģija, Bulgārija, Igaunija, Grieķija, Francija, Latvija, Malta, Austrija, Polija, Portugāle, Zviedrija). Divas dalībvalstis (Čehija un Vācija), lai gan tām ir piešķirta piekļuve, izmantojot šo starpsistēmu saskarni, līdz šim šo sistēmu nav izmantojušas. Konkrētāk, Vācija norādīja, ka tā pašlaik izmanto *Excel* datni, kas informācijas par skaidru naudu paziņošanai izstrādāta federālā līmenī. Tomēr Vācija pašlaik izstrādā automatisku piekļuvi. Čehija atbildēja, ka savienojums starp tās valsts sistēmu un MIS šīs aptaujas laikā vēl nebija pieejams.

Attiecībā uz datu apmaiņu, kam izmanto MIS, dalībvalstis, kas piedalījās aptaujā, norādīja, ka to pieredze saistībā ar datu apmaiņu kopumā ir bijusi pozitīva (sk. 4. grafiku B pielikumā). Tās uzskata, ka MIS+ skaidras naudas modulis ir “viegli lietojama sistēma”, kas ļauj netraucēti apstrādāt datus. Viena dalībvalsts norādīja, ka MIS+ skaidras naudas modulis ir viens no galvenajiem informācijas avotiem, ko izmanto, lai konstatētu un analizētu iespējamus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumus.

Tomēr dažas dalībvalstis minēja, ka tās ir saskārušās ar problēmām, pārsūtot informāciju no savām valsts sistēmām uz MIS. Divas dalībvalstis norādīja, ka, saskaroties ar pārkāpumiem, tām dati ir manuāli jāievada divreiz, jo tie netiek automatiski pārsūtīti no MIS+ skaidras naudas moduļa uz MIS+ krāpšanas moduli. Komisija ir informēta par šo problēmu, kas kavē koncepcijas “viena konfiskācija – viens ziņojums” īstenošanu. Grūtības rada tas, ka abu moduļu pamatā ir atšķirīgi juridiskie pamati. Pašlaik tiek strādāts, lai rastu risinājumu.

Turklāt trīs dalībvalstis (Spānija, Itālija un Slovēnija) iekšēju tehnisku problēmu dēļ joprojām saskaras ar grūtībām konkrētas informācijas tiešā nosūtīšanā uz MIS+ skaidras naudas moduli. Visas trīs ziņoja, ka strādā, lai rastu risinājumu.

4.5. FIU piekļuve datiem

Aptauja parādīja, ka, lai gan Skaidras naudas kontroles regulā ir skaidri noteikts, ka informācijas nosūtīšana no valstu FIU ir jāveic, izmantojot MIS+ skaidras naudas moduli²², ne visu dalībvalstu FIU jau ir piekļuve šim moduļim. Aptaujas laikā piekļuve patiešām bija tikai 20 dalībvalstīm.

No tām dalībvalstīm, kuru FIU nav piekļuves MIS+ skaidras naudas moduļim:

- trīs dalībvalstis paskaidroja, ka tās pašlaik veido savienojumu ar MIS+ skaidras naudas moduli,
- viena dalībvalsts paskaidroja, ka atbilstoši valsts tiesību aktiem tās muitas administrācija nodod informāciju FIU saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulu, izmantojot valsts rīku,
- viena dalībvalsts paskaidroja, ka valsts FIU nevar piekļūt MIS datiem tehnisku problēmu dēļ.

4.6. Sankcijas

Dalībvalstīm ir skaidri jānošķir sankcijas, ko piemēro tikai par to, ka nav veikta Skaidras naudas kontroles regulā paredzētā skaidras naudas deklarēšana vai informācijas par skaidru naudu atklāšana, un sankcijas, ko tās var piemērot par noziedzīgām darbībām. Visas dalībvalstis ir ieviesušas sankcijas par pienākuma deklarēt pavadītu skaidru naudu vai pienākuma atklāt informāciju par nepavadītu skaidru naudu neizpildi.

Saskaņā ar dažādiem valstu tiesību aktiem ir ieviestas dažādas sankcijas. Dažas dalībvalstis (Beļģija, Čehija, Dānija, Vācija, Grieķija, Spānija, Francija, Horvātija, Itālija, Luksemburga, Ungārija, Malta, Austrija, Polija, Rumānija, Slovēnija, Slovākija, Somija, Zviedrija) ir noteikušas tikai administratīvus sodus, neparedzot kriminālsodus (skatīt 1. tabulu B pielikumā). Administratīvos sodus veido:

- konfiscējamā summa, kam noteikts minimālais un maksimālais līmenis,

un/vai

- naudas sods, kam noteikts minimālais un maksimālais līmenis,

un/vai

- noteikta procentuālā daļa no summas, kas pārsniedz 10 000 EUR un kas jākonfiscē saskaņā ar īpašiem nosacījumiem, kuri paredzēti Skaidras naudas kontroles regulā,

un/vai

- naudas sods, kura apmērs ir atkarīgs no personas juridiskās kategorijas vai statusa.

²² Regulas (ES) 2018/1672 9. pantā ir noteikts, ka kompetentajām iestādēm informācija par skaidras naudas deklarācijām, informācijas atklāšanas deklarācijām, *ex officio* deklarācijām un par robežvērtību mazākām summām, par kurām ir aizdomas, ka tās ir saistītas ar noziedzīgu darbību, ir jānosūta finanšu ziņu vākšanas vienībai, izmantojot MIS pieejamo skaidras naudas moduli.

Bulgārija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Nīderlande un Portugāle piemēro gan kriminālsodus, gan administratīvus sodus. Divas dalībvalstis (Īrija un Kipra) piemēro tikai kriminālsodus.

4.7. Informācijas apmaiņa ar trešām valstīm

Dalībvalstis vai Komisija savstarpējās administratīvās palīdzības ietvaros var nosūtīt trešai valstij šādu turpmāk uzskaitītu informāciju, ja ir saņemta rakstiska atļauja no kompetentās iestādes, kura sākotnēji šo informāciju ieguva, ar noteikumu, ka šāda nosūtīšana atbilst attiecīgajām valsts un ES tiesībām par personas datu nosūtīšanu trešām valstīm:

- a) *ex officio* deklarācijas, kas sagatavotas saskaņā ar 5. panta 3. punktu;
- b) informāciju, kas iegūta saskaņā ar 6. pantu;
- c) deklarācijas, kas iegūtas saskaņā ar 3. vai 4. pantu, ja ir norādes, ka skaidra nauda ir saistīta ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai teroristu finansēšanu.

Turklāt par jebkuru šādu informācijas nosūtīšanu, ko veic dalībvalstis, ir jāpaziņo Komisijai.

Saskaņā ar aptauju kopš Skaidras naudas kontroles regulas piemērošanas sākuma informācijas apmaiņu ar trešām valstīm ir veikušas 7 dalībvalstis kopumā 85 reizes. Vairāk nekā 90 % informācijas apmaiņas gadījumu bija ar Ukrainu un Apvienoto Karalisti. Mazāks skaits apmaiņas gadījumu notika ar Kazahstānu, Turciju un Amerikas Savienotajām Valstīm – skatīt 5. grafiku B pielikumā.

4.8. Skaidra nauda, kas saistīta ar noziedzīgām darbībām, kuras nelabvēlīgi ietekmē ES finanšu intereses

Saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulu, ja ir norādes, ka skaidra nauda ir saistīta ar noziedzīgu darbību, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt ES finanšu intereses, kompetento iestāžu reģistrēto informāciju dara pieejamu Komisijai, Eiropas Prokuratūrai un Eiropolam, ja tie ir attiecīgi kompetenti rīkoties, papildus citu dalībvalstu kompetentajām iestādēm. ES finanšu intereses ir “visi ieņēmumi, izdevumi un aktīvi, kas paredzēti, kādam piešķirti vai maksājami Savienības budžetā un to iestāžu, struktūru, biroju un aģentūru budžetā, kuras izveidotas saskaņā ar Līgumiem, un budžetā, ko tās pārvalda un pārrauga”²³.

14 dalībvalstis ir ziņojušas Komisijai par 23 šādiem gadījumiem pārskata periodā. Visi gadījumi attiecas uz pavadītu skaidru naudu, un to sadalījums starp gadījumiem, kas saistīti ar skaidras naudas ievešanu ES (11 gadījumi), un skaidras naudas izvešanas no ES gadījumiem (12 gadījumi) ir gandrīz vienāds.

4.9. Uzlabojumi, kuri vajadzīgi konkrētu pasākumu īstenošanā, ko veic dalībvalstis

- Dažu dalībvalstu *FIU* vēl nav piekļuves MIS+ skaidras naudas modulim, vai arī tās to neizmanto attiecīgās informācijas nosūtīšanai. Šī situācija rada zināmas bažas, jo tā nozīmē neatbilstību tiesību aktiem un to mērķim, t.i., informācijas apmaiņa tiek veikta ārpus šim

²³ 2. panta 3. punkts Padomes Regulā (ES) 2017/1939 (2017. gada 12. oktobris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību Eiropas Prokuratūras (EPPO) izveidei (OV L 283, 31.10.2017.).

nolūkam noteiktā tiesiskā regulējuma. Komisija vairākkārt ir atgādinājusi dalībvalstīm par prasību ievērot Regulas (ES) 2018/1672 9. pantu.

- Attiecībā uz sankcijām *FATF* jaunākajos savstarpējās izvērtēšanas ziņojumos ir norādīts, ka dažu dalībvalstu sankcijas nav pietiekami atturošas. Šajā sakarā Eiropas Savienības Tiesa (EST) ir izskatījusi valstu sankciju mehānismus, kas pieņemti, lai īstenotu Regulas (EK) Nr. 1889/2005 9. pantu. Bažas rada arī pretēja problēma, proti, pārmērīgas sankcijas. Lietā C-255/14²⁴ pieņemtajā spriedumā EST uzskatīja, ka naudas sods 60 % apmērā no nedeklarētās skaidras naudas summas, kas pārsniedz 50 000 EUR, nešķiet samērīgs, jo šāds naudas sods pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai nodrošinātu minētā pienākuma izpildi un minētās regulas mērķu sasniegšanu. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā šī judikatūra, kā arī *FATF* savstarpējās izvērtēšanas ziņojumi.
- Dalībvalstis paziņoja Komisijai par informācijas apmaiņu ar trešām valstīm tikai nesen pēc Komisijas īpaša pieprasījuma. Komisija vairākkārt ir atgādinājusi dalībvalstīm par to pienākumu nekavējoties paziņot par jebkādu informācijas apmaiņu ar trešo valsti. Lai dalībvalstīm atvieglotu paziņošanu, Komisija ir sagatavojusi un kopīgojusi vienotu veidni, ko var izmantot brīvprātīgi; dažas dalībvalstis to jau izmanto.
- Attiecībā uz obligāto ziņošanu par gadījumiem, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt ES finanšu intereses, dalībvalstu paziņotā informācija bija nepareiza vai nepilnīga. Dalībvalstu ziņojumi par šiem gadījumiem ir jāuzlabo.

5. NOVĒRTĒJUMS PAR NEPIECIEŠAMĪBU GROZĪT SKAIDRAS NAUDAS KONTROLES REGULU

5.1. Darbības joma: citu potenciāli iekļaujamu aktīvu analīze

5.1.1. Aptaujas par skaidras naudas definīciju rezultāti

Komisijai ir deleģētas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu I pielikumu. Tam ir divi iemesli, proti, i) nekavējoties pielāgoties turpmākām izmaiņām *FATF* starptautiskajos standartos un ii) novērst, ka regula tiek apieta, izmantojot preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti, vai priekšapmaksas kartes. Aptaujā dalībvalstīm tika jautāts, vai būtu lietderīgi regulas darbības jomā iekļaut citus aktīvus. 14 no 20 dalībvalstīm, kas aizpildīja aptauju, atbildēja, ka to aktīvu saraksts, uz kuriem pašlaik attiecas definīcija, ir pietiekams. Tomēr dažas dalībvalstis ierosināja saraksta grozījumus (skatīt 6. grafiku B pielikumā). Šie ierosinātie grozījumi ir izklāstīti nākamajos piecos ievilkumos.

- Četras dalībvalstis ierosināja pievienot priekšapmaksas kartes.
- Sešas dalībvalstis ierosināja pievienot citas preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti, piemēram, dārgakmeņus, dārgmetālus un sakausējumus, kā arī “luksusa preces” ar augstu vērtību, piemēram, rokas pulksteņus, juvelierizstrādājumus vai dārgmetālus (piemēram, platīnu) un dārgakmeņus (piemēram, dimantus).
- Viena dalībvalsts ierosināja pievienot kriptovalūtas²⁵.

²⁴ Tiesas 2015. gada 16. jūlija spriedums *Robert Michal Chmielewski/Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Vám- és Pénzügyőrsi Főigazgatósága*, C-255/14, ECLI:EU:C:2015:475.

²⁵ Regulas (ES) 2018/1672 13. apsvēruma: “Neraugoties uz virtuālo valūtu radīto augsto riska līmeni, kā norādīts Komisijas 2017. gada 26. jūnija ziņojumā par novērtējumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu

- Viena dalībvalsts ierosināja iekļaut sudrabu/bronzu ar tādiem pašiem nosacījumiem, ko pašlaik piemēro zelta saturam.
- Divas dalībvalstis ierosināja atcelt nosacījumu, kas paredz, ka regulu piemēro tikai tādām monētām un zeltam gabalos, kuru zelta saturs pārsniedz noteiktu procentuālo daļu, un tā vietā kā vienīgo attiecīgo nosacījumu izmantot zelta vērtību (vienāda ar 10 000 EUR vai lielāka).

Viena dalībvalsts norādīja, ka priekšapmaksas karšu pievienošana varētu palīdzēt konstatēt un apkarot kontrabandas tendences. Tomēr minētā dalībvalsts uzskata, ka šāds papildinājums I pielikumā būtu jāveic tikai pēc pienācīgas apspriešanās starp 27 dalībvalstīm un skaidru pamatnostādņu izstrādes ES līmenī.

Attiecībā uz precēm ar augstu vērtību viena dalībvalsts norādīja, ka šādi priekšmeti arī atvieglo nelikumīgu līdzekļu pārvietošanu pāri robežām, jo tos var izmantot kā valūtas aizstājēju. Tomēr nav veikts īpašs pētījums vai analīze par saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulu veikto muitas pārbaužu iespējamo nozīmi šāda veida krāpšanas apkarošanā.

5.1.2. Analīze par priekšapmaksas kartēm un precēm, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti

a) Komisijas un Eiropola veiktā analīze

Komisijas ieskatā nav skaidru pierādījumu tam, ka skaidras naudas definīcija būtu jāgroza. Šis viedoklis ir balstīts uz darbu, kurš paveikts saistībā ar pārvalstisko riska novērtējumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas risku, kas ietekmē vienoto tirgu un ir saistīts ar pārrobežu darbībām.

Saskaņā ar Eiropola sniegto informāciju priekšapmaksas kartes izmanto dažādu ekonomisku un finanšu noziegumu izdarīšanai, tai skaitā terorisma finansēšanai. Apdraudējums galvenokārt izriet no “atvērtās maksājumu sistēmas” priekšapmaksas kartēm, ko pārdod internetā, pasta nodaļās un vietējos veikalos un ko var izmantot kā parastas debetkartes vai kredītkartes. Eiropols uzskata priekšapmaksas kartes par augsta riska produktiem, jo tās var anonīmi izmantot tiešsaistē vai ārzonas jurisdikcijās, lai veiktu maksājumus ES. Turklāt nav juridisku ierobežojumu attiecībā uz karšu skaitu, ko persona var iegādāties, vai personām, kam ir tiesības iegādāties karti.

2023. gada Eiropas finanšu un ekonomisko noziegumu draudu novērtējumā²⁶ ir sniegti divi piemēri priekšapmaksas karšu izmantošanai nelikumīgiem mērķiem.

Pirmajā piemērā priekšapmaksas kartes tiek izmantotas romantiskās krāpšanas veikšanai. Otrajā piemērā priekšapmaksas kartes tiek izmantotas kopā ar kriptovaučeriem, lai novirzītu noziedzīgi iegūtus līdzekļus kriptovalūtas azartspēļu platformām, kas tiek mitinātas trešo valstu jurisdikcijās, kur darījumus ir grūti izsekot.

Lai gan priekšapmaksas kartes ir pazīstamas kā augsta riska maksāšanas metode saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, Komisija un Eiropols nav ziņojuši par tādiem priekšapmaksas karšu nelikumīgas izmantošanas gadījumiem, kas būtu saistīti ar personu fizisku pārvietošanos vai kurjeru veiktu transportēšanu, vai paku nosūtīšanu pār robežām.

legalizācijas un teroristu finansēšanas riskiem, kuri skar iekšējo tirgu un attiecas uz pārrobežu darbībām, muitas iestāžu kompetencē nav virtuālo valūtu uzraudzības.”

²⁶ Skatīt [Skats no otras puses: finanšu un ekonomisko noziegumu analīze | Eiropols](#).

b) Dalībvalstu FIU veiktā analīze

Dalībvalstu FIU tika arī jautāts, vai ir pierādījumi, ka priekšapmaksas kartes vai preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti (izņemot monētas, kas satur vismaz 90 % zelta, un zeltu gabalos, kas satur vismaz 99,5 % zelta), tiek plaši izmantotas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai. Ja FIU patiešām uzskatīja, ka šādi pierādījumi ir, tām tika jautāts, kādus pierādījumus un attiecībā uz kādiem priekšapmaksas karšu un preču veidiem tās ir atradušas.

Atbildes sniedza deviņu dalībvalstu FIU. Pamatojoties uz to atbildēm, nav skaidru pierādījumu tam, ka priekšapmaksas kartes tiktu plaši izmantotas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, jo īpaši saistībā ar personām, kas ieceļo ES vai izceļo no tās. Turklāt tās norādīja, ka praksē ir grūti nošķirt priekšapmaksas karti no cita veida debetkartēm vai kredītkartēm.

Attiecībā uz precēm, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti, FIU norādīja, ka personas, kas ieceļo ES, dažkārt nedeklarē preces ar augstu vērtību, piemēram, luksusa rokas pulksteņus, juvelierizstrādājumus, dimantus un fiziskus kriptovalūtas makus. Tas tiek darīts, lai izvairītos no pievienotās vērtības un citu nodokļu maksāšanas importa gadījumā, un tā ir izvairīšanās no nodokļu maksāšanas, nevis nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija.

Tāpēc, ņemot vērā muitas kontroles spējas, būtu rūpīgi jāizvērtē priekšrocības, ko sniegtu šāda veida aktīvu iekļaušana I pielikumā.

5.2. Robežvērtība nepavadītai skaidrai naudai

Aptaujā dalībvalstīm tika arī jautāts, vai tās uzskata finanšu robežvērtību nepavadītai skaidrai naudai – 10 000 EUR – par piemērotu (skatīt 7. grafiku B pielikumā).

No 20 dalībvalstīm, kas piedalījās aptaujā, atbildi uz šo jautājumu sniedza tikai 14 dalībvalstis. 95 % no tām uzskatīja, ka robežvērtība ir piemērota un tāpēc tā nav jāpārskata.

Tās arī norādīja, ka robežvērtība ir labi zināma visiem partneriem, un uzsvēra, ka skaidras naudas summām, kas ir mazākas par robežvērtību, Skaidras naudas kontroles regulā ir paredzēti nepieciešamie noteikumi par attiecīgās informācijas reģistrēšanu un skaidras naudas aizturēšanu uz laiku turpmākai izmeklēšanai, ja ir norādes, kas liecina par noziedzīgu darbību.

Tātad pastāvēja vispārēja vienprātība, ka pašreizējā vērtība ir jā saglabā.

6. SECINĀJUMS

Pamatojoties uz aptaujas rezultātiem un dalībvalstu un Komisijas dienestu sniegto pārējo informāciju, jāsecina, ka Skaidras naudas kontroles regula efektīvi sasniedz savus mērķus.

Dalībvalstis to uzskata par svarīgu tiesību instrumentu skaidras naudas fiziskas pārvietošanas kontrolēšanai pie ES ārējām robežām un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanai.

Informācijas plūsmas tiek nodrošinātas, izmantojot MIS+ skaidras naudas moduli, un kompetentās iestādes un FIU savlaicīgi tieši apmainās ar salīdzināmu informāciju. Tomēr dažās dalībvalstīs joprojām ir iespējami uzlabojumi saistībā ar MIS izmantošanu.

Nesen ieviestā informācijas atklāšanas procedūra attiecībā uz nepavadītu skaidru naudu darbojas pietiekami labi.

Pašlaik nav vajadzības pārskatīt robežvērtību vai iekļaut citus aktīvus Skaidras naudas kontroles regulas I pielikumā. Komisija cieši uzrauga jaunas tendences nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas jomā, kā arī citu preču, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti, un priekšapmaksas karšu iespējamo izmantošanu ar mērķi apiet deklarēšanas pienākumu. Šis pirmais novērtējums neliecina, ka pašreizējais regulējums būtu jāgroza.

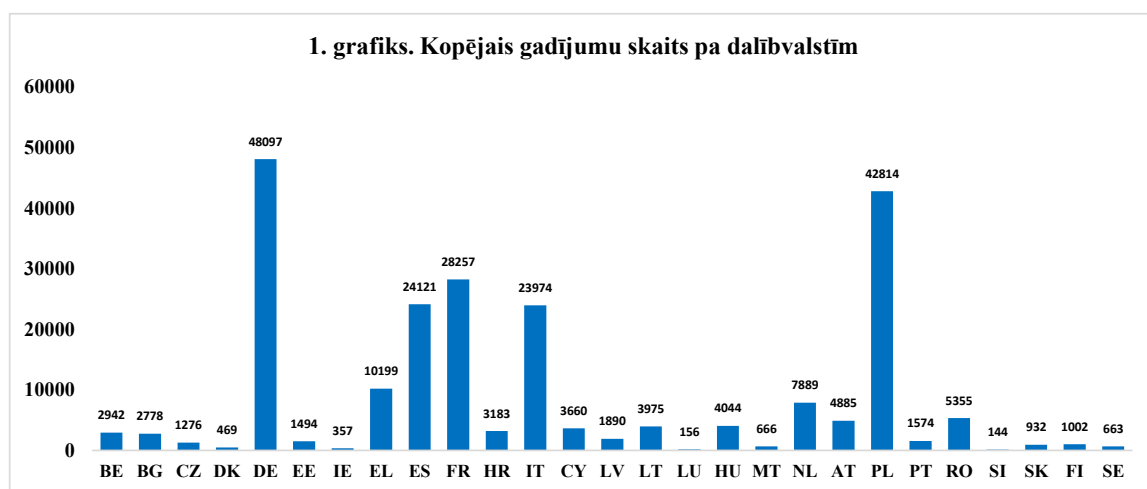
A PIELIKUMS. GADA STATISTIKA PAR PAVADĪTAS UN NEPAVADĪTAS SKAIDRAS NAUDAS GADĪJUMIEM

Turpmāk redzamo skaidras naudas kontroles grafiku pamatā ir:

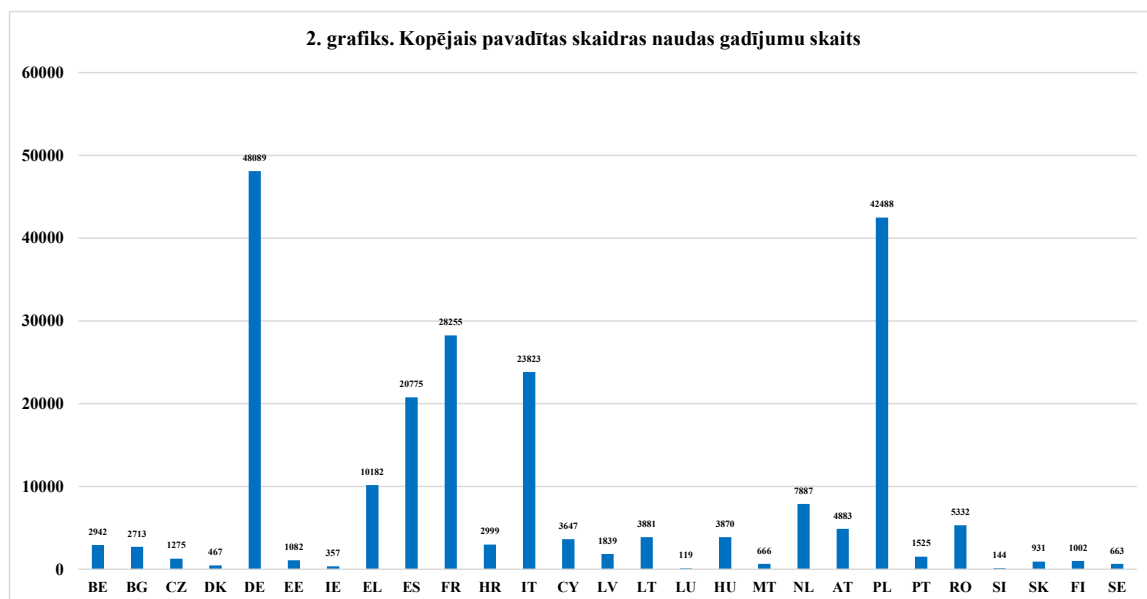
- dati, kas izgūti no MIS+ skaidras naudas moduļa aptaujas laikā,
- dati, ko paziņojušas dalībvalstis, kuras iekšēju tehnisku problēmu dēļ joprojām saskaras ar grūtībām konkrētas informācijas tiešā nosūtīšanā uz MIS+ skaidras naudas moduli.

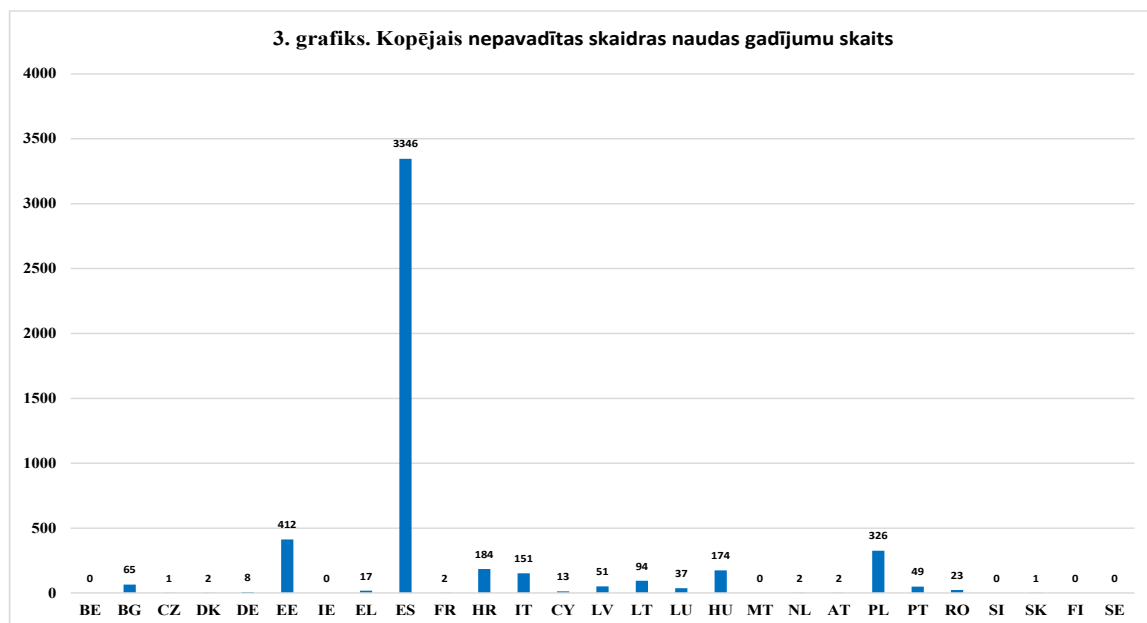
Tie aptver laikposmu no 2022. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim (ieskaitot).

1. grafikā ir parādīts uz ES robežām izskatīto skaidras naudas gadījumu kopskaits. Pārskata periodā (1.1.2022.–31.12.2023.) kompetentās iestādes, kas pilnvarotas īstenot Skaidras naudas kontroles regulu, konstatēja 226 796 gadījumus. Tas ietver gadījumus ar pārkāpumu un bez tā.

2. grafikā un 3. grafikā parādīts kopējais gadījumu skaits pa dalībvalstīm attiecībā uz pavadītu skaidru naudu (2. grafiks) un nepavadītu skaidru naudu (3. grafiks) pārskata periodā (1.1.2022.–31.12.2023.).

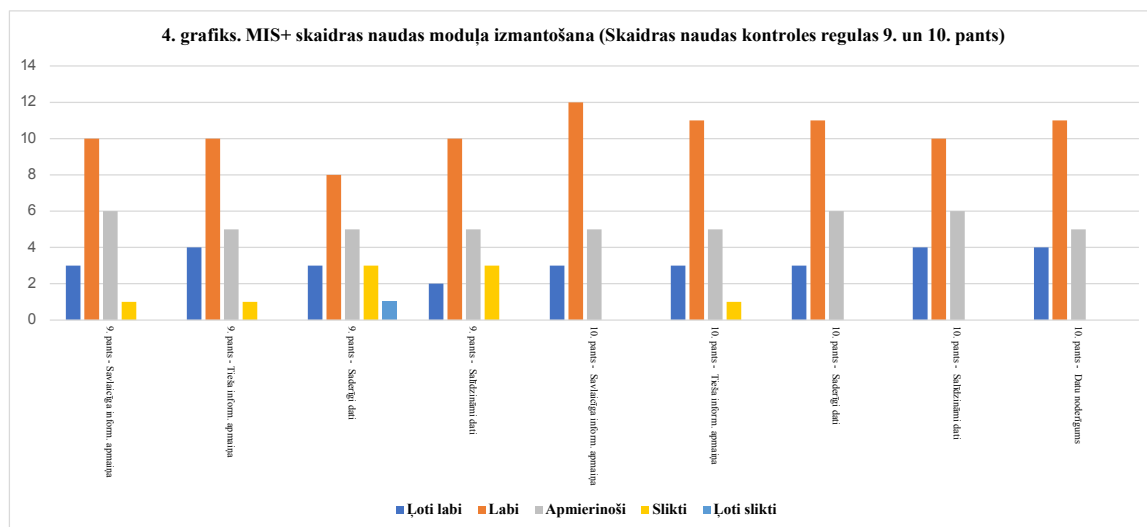
Pastāv liela atšķirība starp pavadītas skaidras naudas gadījumu kopējo skaitu (221 836, ieskaitot gadījumus ar pārkāpumiem) un nepavadītas skaidras naudas gadījumu kopējo skaitu (4960 gadījumi, ieskaitot gadījumus ar pārkāpumiem).

Komisija katru gadu publicē statistikas datus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1672 par ES teritorijā ievestās skaidras naudas vai no tās izvestās skaidras naudas kontroli 18. pantu. Ar šiem ziņojumiem var iepazīties Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāta (*TAXUD* ĢD) tīmekļa vietnē, kur atrodama arī vispārīga informācija par skaidras naudas kontroli: [Skaidras naudas kontrole – Eiropas Komisija \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/taxud/).

B PIELIKUMS. ATBILDES UZ APTAUJAS JAUTĀJUMIEM

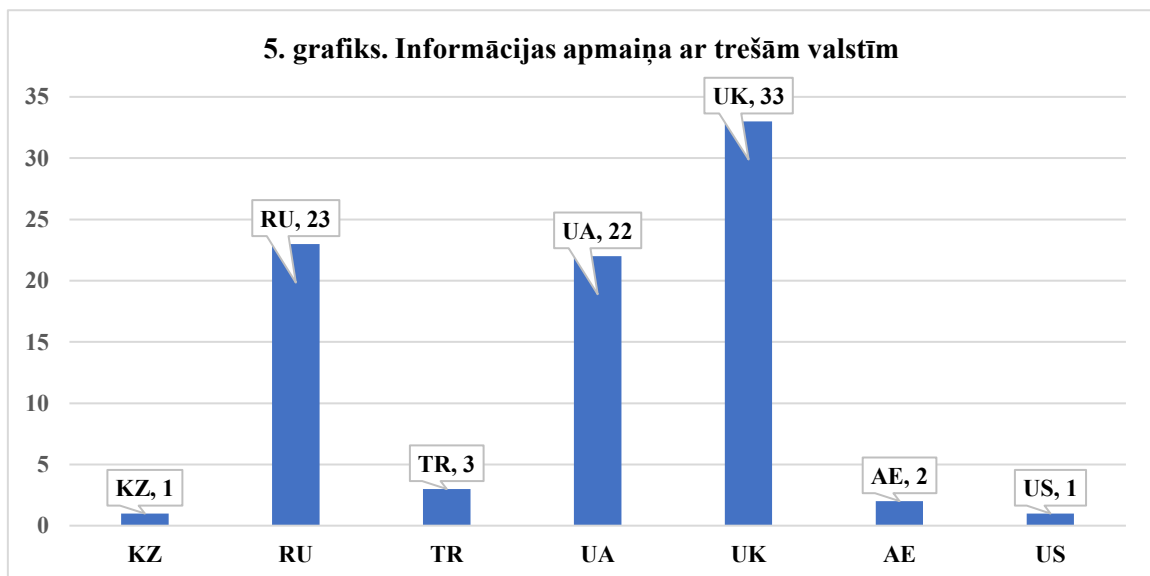
Turpmākajos grafikos attēlota dalībvalstu sniegto atbilžu izlase.

Aptaujā piedalījušos dalībvalstu veiktā novērtējuma rezultāti ir parādīti 4. grafikā. Novērtējums parāda, kā dalībvalstis vērtē Skaidras naudas kontroles regulas 9. un 10. panta īstenošanu. Kopumā dalībvalstīm ir bijusi pozitīva pieredze datu apmaiņā, kam izmanto MIS+ skaidras naudas moduli. Tikai dažas no tām novērtēja konkrētus ar MIS+ skaidras naudas moduli gūtās pieredzes aspektus kā sliktus vai ļoti sliktus.

5. grafikā parādīts, cik reižu notikusi informācijas apmaiņa ar trešām valstīm par gadījumiem, kas saistīti ar skaidru naudu. Lielākā daļa uz 11. panta pamata īstenotās informācijas apmaiņas starp dalībvalstīm un trešām valstīm gadījumu notika ar Apvienoto Karalisti, Ukrainu un Krieviju. Tika ziņots arī par dažiem informācijas apmaiņas gadījumiem ar Turciju, Amerikas Savienotajām Valstīm, Apvienotajiem Arābu Emirātiem un Kazahstānu (tikai 8,23 % no kopējā informācijas apmaiņas ar trešām valstīm gadījumu skaita).

1. tabulā ir apkopotas dažādās sankciju sistēmas, ko dalībvalstis izveidojušas, lai izpildītu Skaidras naudas kontroles regulas 14. panta prasības. Lielākā daļa dalībvalstu piemēro administratīvus sodus.

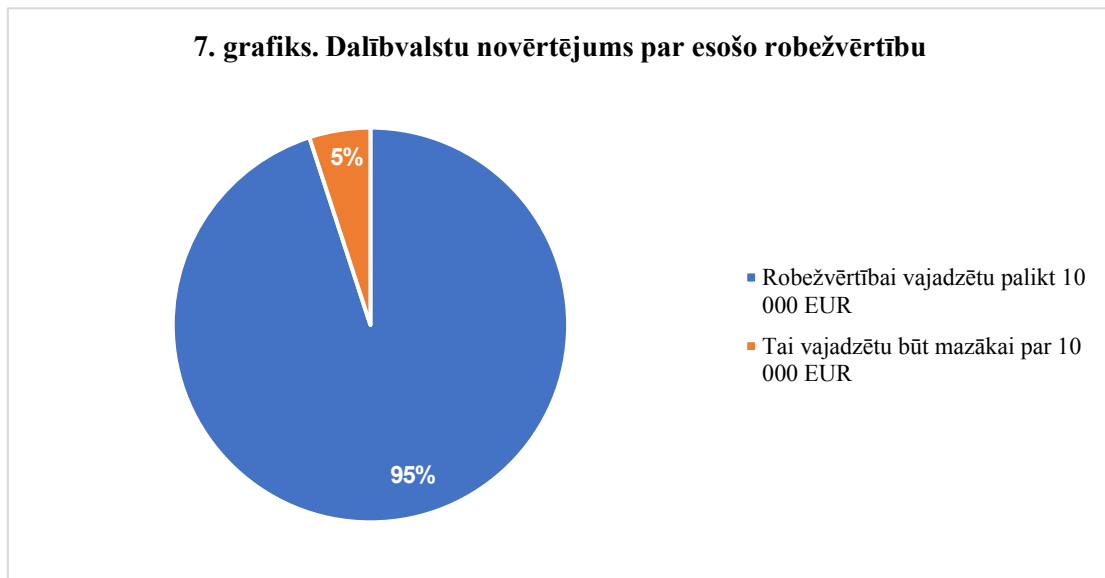
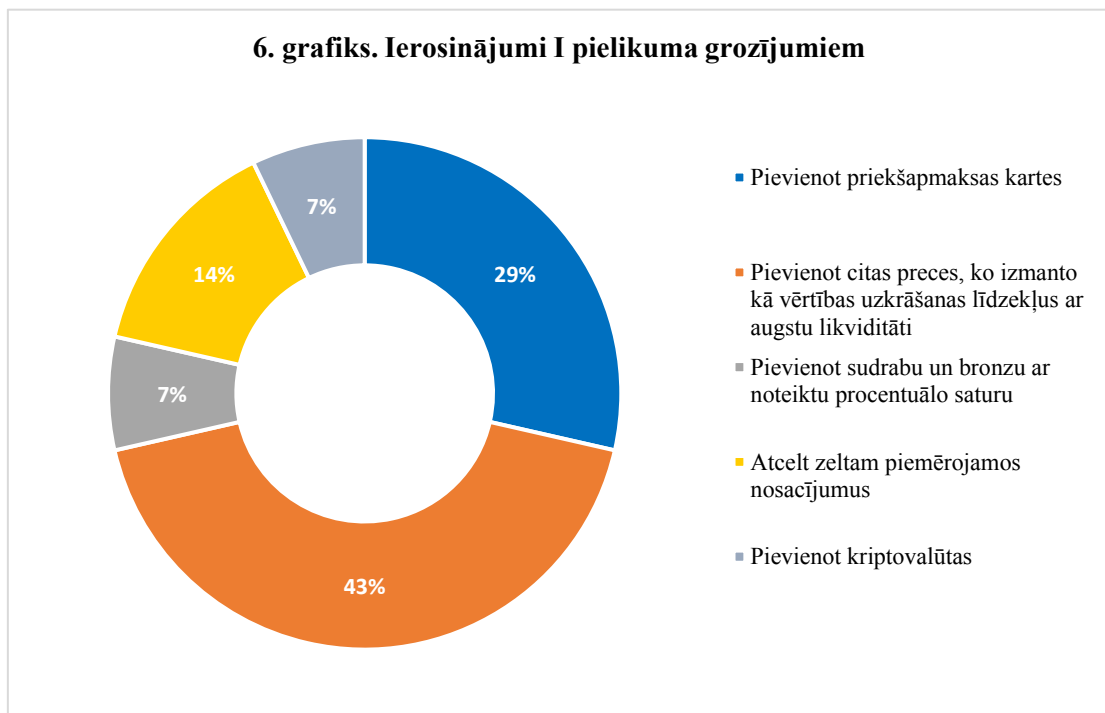

1. tabula. Dalībvalstu sankciju sistēmas saskaņā ar Skaidras naudas kontroles regulu

Sankcijas	Dalībvalstis	Sankciju veidi
Administratīvas	BE, CZ, DK, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LU, HU, MT, AT, PL, RO, SI, SK, FI, SE	- noteiktas summas konfiscēšana, kam noteikta minimālā un/vai maksimālā summa, un/vai - naudas soda uzlikšana, kam noteikta minimālā un/vai maksimālā summa, un/vai - summas, kas pārsniedz 10 000 EUR, konfiskācija saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, un/vai - procentuālā daļa no nedeklarētās skaidrās naudas kopējās summas vai no summas, kas pārsniedz robežvērtību, un/vai - naudas sods, kura apmērs ir atkarīgs no personas juridiskās kategorijas/statusa (juridiska persona, vienīgais īpašnieks vai pašnodarbināta persona, fiziska persona)
Administratīvas un kriminālas	BG, EE, LV, LT, NL, PT	- procentuālā daļa no nedeklarētās skaidrās naudas vērtības vai naudas sods, vai summas konfiscēšana (kam noteikta minimālā un/vai maksimālā summa) un/vai - brīvības atņemšana atkarībā no apstākļiem

Sankcijas	Dalībvalstis	Sankciju veidi
Kriminālas	CY, IE	- brīvības atņemšana, ja nav izpildīts deklarēšanas pienākums, - vai - naudas sods

6. grafikā ir apkopoti dalībvalstu priekšlikumi par nepieciešamību grozīt Skaidras naudas kontroles regulas I pielikumu. No 14 dalībvalstīm, kas aizpildīja aptauju, 43 % atbalsta priekšlikumu pievienot citas preces, ko izmanto kā vērtības uzkrāšanas līdzekļus ar augstu likviditāti, un 29 % atbalsta priekšlikumu pievienot priekšapmaksas kartes.

7. grafikā ir parādītas dalībvalstu atbildes uz aptaujas jautājumu par 10 000 EUR robežvērtību, kas noteikta Skaidras naudas kontroles regulā. Pastāv vispārēja vienprātība, ka pašreizējā robežvērtība ir efektīva un ka tai būtu jāpaliek nemainīgai (95 % pozitīvas atbildes).